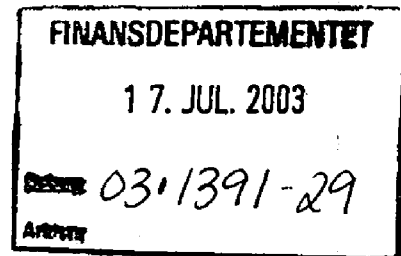

DET KONGELIGE ARBEIDS-
OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENT

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
03/1391 Ø AF

Vår referanse
200301853-8/AKH

Dato
16.07.2003

Innstilling fra ekspertutvalg for konkurranseutsatt sektor - høring

Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) viser til Finansdepartementets brev av 11.04.03 vedr. Holden II-utvalgets innstilling "Konkurranseevne, lønnsdannelse og kronekurs".

Vi slutter oss i det vesentligste til utvalgets analyser og konklusjoner om de utfordringer konkurranseutsatt sektor står overfor og hvordan disse kan møtes av partene i arbeidslivet og myndighetene. Når det gjelder lønnsdannelsen vil vi understreke enkelte hovedpunkter i de utfordringer en står overfor.

1. Vi understreker viktigheten av at de koordinerende trekk ved norsk lønnsdannelse videreføres og at den samlede lønnskostnadsveksten i Norge må komme mer på linje med utviklingen hos våre handelspartnere. Gjennomføringen av lønnsoppgjørene er partenes ansvar, mens myndighetene gjennom det økonomiske opplegget legger grunnlag for moderate oppgjør. Det inntektspolitiske samarbeidet har vist seg å gi gode resultater i mange tilfeller, jf. enigheten som ble oppnådd i Kontaktutvalget foran årets mellomoppgjør om å få ned lønnsveksten mot samme nivå som hos handelspartnerne.

2. Frontfagsmodellen

Vi er enige i at konkurranseutsatt sektor er frontfag i oppgjørene og setter den totale økonomiske rammen for de etterfølgende tariffoppgjør. Skal dette fungere er det av vesentlig betydning at frontfaget er representativt og troverdig og at de etterfølgende oppgjørene overholder de rammene som frontfaget setter.

Innenfor disse rammene må det være opp til partene i hvert enkelt tariffområde å

Postadresse
Postboks 8004 Dep
N-0030 OSLO

Kontoradresse
A kersg. 59

Telefon
22 24 90 90
Org no.
972 417 785

Administrasjonsavdelingen
Telefaks
22 24 27 14

Saksbehandler
Anne Kristine Hage
22 24 48 51

bli enige om profilen på oppgjøret. Det må være slik at det enkelte tariffområdet har tilstrekkelig stor grad av frihet og fleksibilitet i utformingen av profilen til å møte de utfordringer det enkelte tariffområdet står overfor.

3. Større samtidighet i oppgjørene

Det er viktig, dersom frontfagsmodellen skal ha troverdighet, at også funksjonærgruppen er inkludert i den rammen som frontfaget setter. Utvalget drøfter flere muligheter for hvordan dette best kan gjennomføres, fremskyndning av gjennomføringen av lokale forhandlinger for arbeidere og funksjonærer i frontfaget, flytting av lønnsforhandlingene i offentlig sektor til høsten, eller en etterreguleringsordning i offentlig sektor. Vi vil støtte opp om forslaget om tidligere gjennomføring av de lokale forhandlingene i frontfaget, både for funksjonærer og arbeidere. Dette vil innebære at de øvrige tariffområdene har mer informasjon på tidspunktet for egne oppgjør. Større samtidighet i oppgjørene vil også, som utvalget sier, øke mulighetene for koordinering og samordning. Et subsidiært forslag er å flytte oppgjørene i offentlig sektor til høsten. Vi er enige i at fastsettelsen av lederlønninger må falle mer sammen i tid med lønnsoppgjørene ellers og holdes innenfor felles rammer.

4. Forlengelse av tariffperiodene

Vi støtter videre utvalgets forslag om forlengelse av tariffperiodene. Dette vil kunne sikre større forutsigbarhet i lønnspolitikken og derigjennom kunne sikre en mer stabil rente- og valutakursutvikling. Det må likevel være adgang til lønnsregulering i mellomoppgjørene.

5. Geografisk fleksibilitet

Utvalget drøfter også mulighetene for større geografisk fleksibilitet i lønnsdannelsen, og mener at offentlig sektor er lønnsledende i mindre sentrale strøk. Vi støtter utvalgets betraktninger og ønske om større geografisk fleksibilitet i lønnsdannelsen. Det er store forskjeller mellom staten og kommunesektoren, både når det gjelder lokalisering, stillingsstruktur og kompetanse (utdanningsnivå). Det kan her bemerkes at opp mot 70 % av de statsansatte er sysselssatt i de 10 største byene. I tillegg er det 10 årsverk eller mindre i 150 av landets kommuner og 20 årsverk eller mindre i om lag 230 kommuner. Dette tilsier at staten i liten grad har mulighet til å bidra til sterkt lønnspress i mindre sentrale strøk.

6. Teknisk beregningsutvalg og Kontaktutvalget

Det sies i utredningen at Det tekniske beregningsutvalg (TBU) og Kontaktutvalget må videreføre sine roller. Det er vi enige i. Det anbefales at arbeidet med lønnsstatistikken i TBU videreutvikles. Særlig må det arbeides videre med å få sammenlignbar statistikk for tariffområdene. Vi vil i denne sammenheng understreke betydningen av SSBs hovedansvar for å innhente og kvalitetssikre all lønnsstatistikk i landet.

Når det gjelder side 11, punkt 9, siste setning "Det er etter utvalgets vurdering uheldig hvis lederlønningene øker sterkere enn de rammene som legges for den gjennomsnittlige lønnsveksten", vil AAD i utgangspunktet slutte seg til dette. Vi vil imidlertid påpeke at det ikke har vært samme lønnsøkning blant ledere i statlige virksomheter sammenliknet med ledere i privat sektor som Holden II-utvalget viser til på side 147.

Vi vil likevel påpeke at arbeidsgiversiden i staten aktivt arbeider for en lønnsvekst hos lederne i virksomhetene som ligger innenfor rammene for det øvrige arbeidslivet. Videre arbeider vi for at lederlønningene i staten utvikler seg i tråd med målene for det øvrige arbeidslivet, dog på en slik måte som ikke gjør at staten taper i konkurransen om dyktige ledere. Dvs. at det må være mulighet for et handlingsrom med tanke på å beholde og rekruttere dyktige ledere.

Saken har vært forelagt Konkurransetilsynet, som har uttalt seg i brev av 02.07.03. Kopi av Konkurransetilsynets uttalelse følger vedlagt. AAD støtter tilsynets vurderinger.

Med hilsen

Anne Christoffersen (e.f.)

Anne Kristine Hage

Vedlegg

Konkurransetilsynet
Norwegian Competition Authority

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Postboks 8004 Dep.
0030 Oslo

ARB. OG ADMINISTRASJONSDEPT.
ARKIVKODE: 008.FIN
EKSP:
04 JULI 2003
SAKSB: KPA/ERH
SAKSNR: 200301853-5

Deres ref.: 20030185
3-3/ERH

Vår ref.: 2003/389
STAB-ØIS TEAM
891

Saksbeh.: Terje Ambjørnsen

Dato: 02.07.2003

■ Høring - Utredning om konkurransevne, lønnsdannelse og kronekurs (Holden II-utvalget)

Konkurransetilsynet viser til brev av 24. april fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet der tilsynet blir bedt om å komme med merknader til Holden II-utvalgets rapport innen 23. juni. Fristen ble senere forlenget til 2. juli.

Bakgrunn

Den høye lønnsveksten de senere årene og en sterkere kronekurs har skapt en vanskelig situasjon for mange konkurranseutsatte virksomheter. Holden II-utvalget ble derfor bedt om å vurdere hvilke konsekvenser retningslinjene for finans- og pengepolitikken har for lønnsdannelsen. Utvalget skulle videre vurdere utfordringer for lønnsdannelsen i lys av både lønnsutviklingen hos våre handelspartnere og de penge- og finanspolitiske retningslinjene, der siktemålet er å videreføre lav arbeidsløshet og høy verdiskaping i norsk økonomi.

Utvalget skulle videre vurdere hva slags utviklingsbane for konkurranseutsatt sektor i årene fremover som er forenlig med den økte bruken av oljeinntekter over statsbudsjettet og hvordan rammebetingelsene for konkurranseutsatt sektor påvirkes av dette, samt vurdere om det er behov for tiltak som kan styrke konkurranseutsatt sektor og omstillingsevnen i norsk økonomi.

Utvalgets konklusjoner og anbefalinger

Utvalget har beregnet at handlingsregelen for budsjettpolitikken innebærer økt bruk av oljeinntektene, og at dette vil bidra til å svekke konkurransevnen med om lag 4 pst. når en ser perioden 2001 til 2010 under ett. Utvalget anslår på usikkert grunnlag en samlet reduksjon i industrisysselsettingen på 26 000 personer fra 2001 til 2010. Hovedparten av dette er en trendmessig nedgang som en også ser i andre land.

Innføring av et inflasjonsmål for pengepolitikken har endret rammebetingelsene for lønnsdannelsen, fordi det nå i større grad vil være pengepolitikken som må reagere for å forhindre økt inflasjon. En økning i lønnsveksten kan lede til renteøkning og en styrking av kronekursen. Styrket krone på toppen av økt lønnsvekst og økt rente innebærer at konkurranseutsatt sektor i større grad enn tidligere må bære byrden dersom lønnsveksten blir for høy. Det er derfor viktig at lønnsveksten ikke kommer ut av kurs. Utvalget mener derfor at

Postadresse:
Postboks 8132 Dep
0033 Oslo

Besøksadresse:
H. Heyerdahls gate 1
Oslo

Telefon: +47 22 40 09 00
Telefaks: +47 22 40 09 99

post@konkurransetilsynet.no
www.konkurransetilsynet.no

pengepolitikken i tillegg til inflasjon, må ta hensyn til at vedvarende store utslag i valutakursen kan innebære betydelige og langvarige realøkonomiske kostnader for konkurranseutsatt sektor, og etter hvert også for økonomien som helhet.

Utvalget anbefaler at linja med koordinert lønnsfastsettelse videreføres og at det bygges videre på de koordinerende mekanismene som allerede eksisterer i lønnsdannelsen. Utvalget understreker betydningen av at alle grupper respekterer de rammer som det er enighet om i den koordinerte lønnsdannelsen. Dette gjelder særlig grupper som har en sterk markedsposisjon. Utvalget mener at den geografiske fleksibiliteten i lønnsdannelsen bør styrkes, særlig innen offentlig sektor.

Utvalget advarer sterkt mot å åpne opp for en systematisk sterkere økning i bruken av oljeinntekter enn det som følger av handlingsregelen. Utvalget anbefaler at Petroleumsfondet skal være plassert i utlandet slik at en unngår at oljeinntektene slår direkte ut i en styrket kronekurs.

Utvalget påpeker at skal norsk næringsvirksomhet være konkurransedyktig så forutsetter dette fortsatt høy yrkesaktivitet, en velkvalifisert arbeidsstyrke, og at effektiviteten øker i alle deler av økonomien. Økningen i offentlig tjenesteyting som vil følge av den demografiske utvikling med flere eldre, må ledsages av økt produktivitet dersom ytelsenes standard skal opprettholdes.

Konkurransetilsynets kommentarer

Konkurransetilsynet deler utvalgets oppfatning om at koordinert lønnsdannelse kan bidra til å dempe den samlede lønnsveksten i økonomien slik at konkurranseevnen ikke svekkes mer enn nødvendig. Etter Konkurransetilsynets oppfatning er det imidlertid en grense for hva en koordinert lønnsfastsettelsesmodell kan tåle av belastning dersom den samlede etterspørselen etter arbeidskraft blir for stor. Konkurransetilsynet er derfor enige med utvalget at en systematisk sterkere økning i bruken av oljeinntekter enn det som følger av handlingsregelen er uheldig.

Konkurransetilsynet er enig i utvalgets beskrivelse av de endrede rammevilkårene for lønnsdannelsen som endringen i retningslinjene for pengepolitikken har skapt. Isolert sett kan dette tale for at pengepolitikken også bør ta hensyn til at vedvarende store utslag i valutakursen kan innebære betydelige og langvarige realøkonomiske kostnader for konkurranseutsatt sektor, og etter hvert også for økonomien som helhet. Tilsynet vil imidlertid påpeke at det er en grense for hvor mange mål pengepolitikken alene skal bidra til å nå. Skal konkurranseevnen følge den utviklingsbanen utvalget anbefaler er det en forutsetning at også finanspolitikken tilpasses den økonomiske utviklingen.

Relative lønnsforskjeller er viktig da de bidrar til å allokere arbeidskraft fra sektorer med lav lønnsomhet til sektorer med høy lønnsomhet. Konkurransetilsynet vil derfor understreke at lønnsfastsettelsen på tvers av sektorer og geografiske områder ikke må bli for rigid. Tilsynet mener derfor at utvalgets anbefaling om nødvendigheten av å styrke den geografiske fleksibiliteten i lønnsdannelsen er svært viktig.

Penge- og finanspolitikk og koordinert lønnsdannelse kan bidra til en mer balansert økonomisk utvikling. Konkurrans- og omstillingsevnen avhenger imidlertid også av hvor godt økonomien ellers er organisert. Utvalget påpeker at mandatet og tidsrammen for arbeidet ikke har gitt rom for å drøftet bredden av tiltak som kan øke effektiviteten i norsk økonomi, men henviser til tidligere utredninger på dette området. Utvalget peker allikevel på enkelte politikkområder der potensialet for gevinst ved å gjennomføre tiltak er størst, herunder blant annet arbeidsmarkedet, forskning og utvikling, infrastruktur, skatte- og avgiftssystemet og skjerming av næringer. Konkurransetilsynet støtter utvalget på dette punkt. Tilsynet ønsker allikevel å understreke at strukturpolitiske tiltak, dvs. tiltak som beder økonomiens virkemåte, kan gi vesentlige bidrag når det gjelder å styrke konkurranse- og omstillingsevnen i norsk økonomi, spesielt på lengre sikt.

Strukturpolitikken kan styrke konkurranseevnen direkte og indirekte. Direkte tiltak som bedrer rammebetingelsene for konkurranseutsatte virksomheter omfatter blant annet beskatning av mobile innsatsfaktorer og ulike offentlige reguleringer. Konkurranseevnen styrkes indirekte dersom konkurransen i innsatsfaktormarkedene bedres. Konkurransen innenlands kan styrkes blant annet ved å fjerne eller revidere reguleringer som begrenser konkurransen, og ved å redusere skjermingen mot konkurranse utenfra.

Australia er et eksempel på et land der strukturpolitikk har vært en viktig del av den økonomiske politikken. Australia har gjennomført gjennomgripende reformer de seneste 20 årene. Bakgrunnen for disse tiltakene var at økonomien ikke fungerte tilfredsstillende. Beskyttelse mot konkurranse innenfra og utenfra i store sektorer bidro til dette. Virksomheter som ble beskyttet mot konkurranse hadde få insentiver til å redusere kostnadene, innovere og produsere nye produkter og bruke ressursene effektivt.

Gjennom 1980-årene introduserte Australia mange reformer, herunder innføring av flytende valutakurs, deregulering av finansmarkedene og en systematisk reduksjon i handelsbarrierene. Positive erfaringer med disse reformene gjorde at myndighetene rettet fokus mot andre områder, slik som ytelsen til offentlige virksomheter og etablering av konkurranse i de nasjonale energimarkedene.

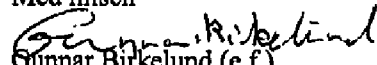
Dereguleringen av økonomien har båret frukter. I *OECD Economic Surveys-Australia (2003)* skriver OECD at i perioden 1991-2001 var den gjennomsnittlige vekstraten i brutto nasjonalprodukt (BNP) 3.6 prosent. Dette er om lag 1 prosent mer enn gjennomsnittet i OECD. I følge OECD har konkurransepolitikken bidratt til at BNP nå er 2.5 prosent høyere enn det ellers ville ha vært. Selv om Australia har underskudd på driftsbalansen overfor utlandet, er det grunn til å anta at prioritering og målretting av strukturpolitikken har bidratt til at konkurranseevnen er bedre enn den ellers ville ha vært.

OECD har nylig hatt en omfattende gjennomgang av norsk økonomi. I sluttrapporten påpeker OECD at høyere lønnsvekst enn handelspartnerne og en styrking av kronen har bidratt til å svekke konkurranseevnen, men at også andre forhold spiller inn. OECD peker blant annet på at mange produktmarkeder er overregulerte og at konkurransen ikke er tilstrekkelig virksom. Videre skaper utbredelsen av statlige bedrifter bekymring for at konkurransen med private bedrifter ikke skjer på like vilkår. Innovasjonen er også svak i forhold til andre OECD land.

OECD peker på flere tiltak som kan bidra til å styrke konkurranseevnen. Norge bør føre en politikk som styrker industrien, innovasjon og entreprenørskap, og fokusere mindre på regionalpolitiske tiltak. En bør vurdere å stimulere til økt spredning av IKT, blant annet ved å styrke konkurransen innen telekommunikasjonssektoren. Nettverksindustrier, som for eksempel post og jernbane, er fortsatt for en stor del beskyttet mot konkurranse. OECD anbefaler også at konkurransen innen luftfart bør stimuleres ytterligere.

Strukturpolitiske tiltak vil bidra til at konkurranse- og omstillingsevnen til norsk økonomi styrkes over tid. Konkurransetilsynet ønsker derfor å understreke betydningen av at en følger opp anbefalingene fra OECD og Regjeringens konkurransepolitiske handlingsplan.

Med hilsen

Gunnar Birkelund (e.f.)
avdelingsdirektør

Terje Ambjørnsen
seniorrådgiver